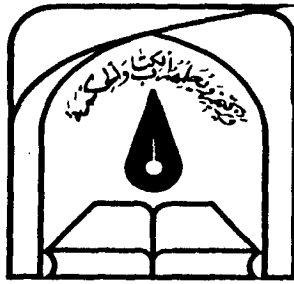

Handwritten Arabic text, possibly a signature or a small inscription, located below the main graphic.

Handwritten Arabic text, possibly a signature or a small inscription, located at the bottom of the page.

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته فلسفه (گرایش منطق)

بررسی و نقد نظریه مطابقت صدق

لادن جزی

استاد راهنما

جناب آقای دکتر سید محمد علی حجتی

استاد مشاور

جناب آقای دکتر علی اکبر احمدی افرمجان

۴۲۲۷۵

تابستان ۱۳۸۱

۱۳۸۱ / ۷ / ۲۰

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
موسسه عالی تحقیقات
موسسه عالی تخصصی زبان

۱۳۸۱ / ۷ / ۲۰

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
موسسه عالی تحقیقات
موسسه عالی تخصصی زبان

تاییدیه اعضا هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضا هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم /آقای لادن جزئی
تحت عنوان بررسی و نقد نظریه مطابقت صدق
را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد
پیشنهاد می کنند.

اعضا هیئت داوران

۱-استاد راهنما : جناب دکتر سید محمد علی حجتی

۲-استاد مشاور:جناب دکتر علی اکبر احمدی

۳-استاد ناظر: جناب دکتر لطف الله نبوی

۴-استاد ناظر:جناب دکتر محمد سعیدی مهر

۵-نماینده شورای تکمیلی: جناب دکتر لطف الله نبوی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

وزارت اطلاعات و ارتباطات
تربیت مدرس

نظر به این که چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیتهای علمی- پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه ، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله)ی خود ، مراتب را قبلاً به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارات ذیل را چاپ کند:

« کتاب حاضر ، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته فلسفه (گرایش منطق) است که در سال ۱۳۸۱ در دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم /جناب آقای دکتر سید محمد علی حجتی و مشاوره سرکار خانم /جناب آقای دکتر علی اکبر احمدی افرمجانی از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های نشریات دانشگاه تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس ، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت ، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصل کند ، به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود ، از طریق دادگاه ، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب لادن جزی دانشجوی رشته فلسفه (گرایش منطق) مقطع کارشناسی ارشد

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آنرا قبول کرده ، به آن ملتزم می شوم.

تقدیم بہ کوثر آل محمد (ص)

موری پای ملخچی بہ دربار سلیمان
می آورد

سپاس ایزد یکتا را سزااست،

که توفیق جمع آوری و تنظیم این پایان نامه را به این بنده حقیر ظلوم و جهول عرضه داشت و از آنجا که ” من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق “ بر خود واجب می دانم، که مراتب قدر دانی و تشکر خود را از جناب آقای دکتر سید محمد علی حجتی استاد راهنما که با تذکرات و راهنمایی متعهدانه ، حکیمانه و خضرگونه در انجام این مهم مرا یاری نمودند و همچنین عرض تشکر و قدر دانی نسبت به استاد مشاور جناب آقای دکتر علی اکبر احمدی افرمجانی که با نظرات حکیمانه خویش مرا در این امر یاری نمودند، ابراز نمایم از سایر اساتید محترم جناب آقای دکتر نبوی و جناب آقای دکتر سعیدی مهر که داوری آن را بر عهده گرفته اند و جناب آقای دکتر سید حسین موسویان که در تهیه منابع اولیه به من مساعدت نمودند، مراتب تشکر و سپاس خود را اعلام می دارم. در پایان نیز از سایر دوستان و عزیزانی که در این مهم با قدمی یا قلمی به یاری ام آمده اند تشکر و قدر دانی می نمایم.

سپاس ایزد یکتا را سزااست،

که توفیق جمع آوری و تنظیم این پایان نامه را به این بنده حقیر ظلوم و جهول عرضه داشت و از آنجا که "من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق" بر خود واجب می دانم، که مراتب قدر دانی و تشکر خود را از جناب آقای دکتر سید محمد علی حجتی استاد راهنما که با تذکرات و راهنمایی متعهدانه، حکیمانه و خضرگونه در انجام این مهم مرا یاری نمودند و همچنین عرض تشکر و قدر دانی نسبت به استاد مشاور جناب آقای دکتر علی اکبر احمدی افرمجانی که با نظرات حکیمانه خویش مرا در این امر یاری نمودند، ابراز نمایم از سایر اساتید محترم جناب آقای دکتر نبوی و جناب آقای دکتر سعیدی مهر که داوری آن را بر عهده گرفته اند و جناب آقای دکتر سید حسین موسویان که در تهیه منابع اولیه به من مساعدت نمودند، مراتب تشکر و سپاس خود را اعلام می دارم. در پایان نیز از سایر دوستان و عزیزانی که در این مهم با قدمی یا قلمی به یاری ام آمده اند تشکر و قدر دانی می نمایم.

چکیده

نظریه مطابقت صدق که از دیر باز مورد توجه بوده به این پرسش باید پاسخ دهد که چه عناصری از زبان و چه عناصری از جهان واقع با یکدیگر مطابقت حاصل می نمایند، و از طرف دیگر منظور از "مطابقت" چیست؟

در این پایان نامه به سه موضوع یا محور اصلی، یعنی حامل صدق و امور واقع و مطابقت، پرداختیم. نخست به بیان انواع حاملان صدق و ایرادها و نقدهایی که بر آن وارد است پرداخته و سپس امور واقع که با این عناصر زبانی مطابقت دارند، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

آنگاه به تعریف مطابقت به عنوان یک همریختی بین دو ساختار جبر گونه، یکی حاملان صدق (S) و دیگری مجموع امور واقع (O) پرداخته و سپس از میان نظریه ها، نظریه اتمیسم منطقی راسل و تئوری تصویری ویتگنشتاین و نظریه اوضاع و احوالی آستین و نظریه معنا شناختی تارسکی و ایرادات وارد بر آنها مورد بررسی قرار گرفته است

در این پایان نامه به مسئله انشائی بودن یا اختراع صدق توسط گوینده صادق اشاره شده است. ارسطو نیز به گوینده صادق معتقد بوده، آیا جهان فعلی در خفای خود یک گوینده صادق که با صدق اندیشه خود جهان را بوجود آورده، دارا می باشد؟

در این پایان نامه از تابعی که دو ساختار جبری رابه هم مطابقت دهد به عنوان تابع مترجم استفاده شده است و از تعریف هم ریختی به عنوان مطابقت استفاده شده است.

در علوم کامپیوتر یک بسته داده (packet) خود بیانگر تعداد زیادی اطلاعات رمز شده می باشد و همچنین بایک رمز عالی و پیشرفته می توان تمام اطلاعات دنیا را با استفاده از تکنیکهای نانو، درون chip های خیلی فشرده قرار داد. و به همین دلیل مطابقت یک کلمه (word) با تمامی جهان (world) با یک "کدینگ" مناسب دور از دسترس نمی باشد.

در این پایان نامه همچنین، با الهام از حکمت ارسطو و فرض صدق به عنوان بالفعل بودن حامل صدق پاسخی به پارادوکس دروغگو بدست می آید. در این نوع استدلال یک گزاره کاذب به صورت امر واقعی که امکان دارد نمایش داده می شود. هر گزاره کاذبی امکان دارد، اما هر ممکنی کاذب نیست. (البته گزاره های تحلیلی و متناقض از این بحث مستثنی هستند).

بیان راسل که رابطه رادر یک جا نوعی شیء می داند و در جای دیگر نظم و ترتیبی که در اشیا موجود است، با بوجود آمدن گیت های الکترونیکی به حقیقت نزدیک میشود، رابطه منطقی مثلا AND تبدیل به نوعی به هم بستن عناصر اتمهای سیلیسیم و ژرمانیم می شود و AND چیزی جز یک آرایش اتمها نمی باشد. در این پایان نامه همچنین برای ایجاد همریختی بین حاملان صدق که

عناصر زبانی هستند و امور واقع که از اشیاء تشکیل شده و عینی هستند ، از ساختار درختی در نظریه گراف به عنوان حد واسط و یا مترجم مشترک استفاده می شود ، یعنی ساختار درختی ، ساختاری است که با آن هر دو ساختار را می توان به نحوی توجیه کرد و این آغازی خواهد بود که در آینده از ساختار درختی برای ترجمه این دو ساختار یعنی حاملان صدق و امور واقع به یکدیگر استفاده نمائیم .

واژگان کلیدی: صدق،مطابقت

فهرست

صفحه	عناوین
۱	مقدمه
۴	کلیات

فصل اول

۶	مباحثی تاریخی از نظریه صدق مطابقی
۷	۱-۱- افلاطون
۸	۱-۲- ارسطو
۱۲	۱-۳- مکتب رواقی مگاری
۱۵	۱-۳-۱- نظریه لکتا
۱۷	۱-۳-۲- تفکیک لکتا و اگزیما
۱۸	۱-۳-۳- نظریه صدق از نظر رواقیون و مگاریون

فصل دوم

۲۰	تعریف صدق و کذب
۲۰	۲-۱- طیف معنایی
۲۱	۲-۲- معنی واژه صدق و حقیقت
۲۴	۲-۳- تعریف پذیری صدق
۲۶	۲-۴- صدق به عنوان یک معیار
۲۷	۲-۵- تعریف ابن سینا از صدق
۲۸	۲-۶- منظور از صدق یک قضیه چیست؟

مرکز اطلاعات مدرک علمی ایران
تمت به درک

فصل سوم

۳۴ حاملان صدق
۳۴ ۳-۱- باور
۳۸ ۳-۱-۱- رفتارگرایی (باور بالفعل)
۴۰ ۳-۱-۲- نتیجه بحث تاکنون
۴۲ ۳-۲- جمله
۴۷ ۳-۳- اظهار
۵۱ ۳-۴- گزاره
۶۱ ۳-۴-۱- جمله جاودان
۶۵ ۳-۵- گوینده صادق
۶۶ ۳-۶- کدام نظریه ترجیح دارد؟

فصل چهارم

۶۷ امور واقع
۶۸ ۴-۱- حقایق فیزیکی
۸۳ ۴-۲- حقایق اعتباری
۸۵ ۴-۳- نفس الامر
۸۶ ۴-۴- حقایق اتمی
۹۴ ۴-۴-۱- مقایسه ای بین نظریه راسل و نظریه گراف (درخت)
۹۷ ۴-۵- حقایق سلبی
۹۸ ۴-۶- حقایق به منزلهٔ اوضاع امور

۱۰۲ ۴-۷- نتیجه بحث

فصل پنجم

۱۰۳ مطابقت

۱۰۵ ۵-۱- مطابقت بین حاملین صدق و امور واقع

۱۱۲ ۵-۲- نظریه راسل (اتمیسم منطقی)

۱۱۸ ۵-۳- نظریه ویتگنشتاین (نظریه تصویری)

۱۲۹ ۵-۴- نظریه آستین (نظریه اوضاع و احوالی صدق)

۱۳۶ ۵-۵- نظریه تارسکی (نظریه معنا شناختی صدق)

فصل ششم

۱۴۲ صدق و کذب جمله های سالبه

۱۴۵ ۶-۱- کذب به عنوان امکان

۱۴۶ ۶-۲- رابطه انواع امکان

۱۴۸ ۶-۳- پاسخی به پارادوکس دروغگو

۱۵۴ ۶-۴- نظر راسل در مورد صدق و کذب

فصل هفتم

۱۵۸ ایرادهای وارد بر نظریه مطابقت صدق

۱۶۱ ۷-۱- نقد و ایراد وارد بر مطابقت صدق از نظر فرد سامرز

۱۶۳ ۷-۲- نظر بل هورویچ

۱۶۹ ۷-۳- استدلال تیرکمان

صفحه

عناوین

نتیجه ۱۷۴

فهرست منابع ۱۷۸

ضمیمه ۱۸۲

چکیده انگلیسی ۱۸۴

مقدمه

به نام خداوندی آغاز می‌کنم که خود کلمه صدق را برتری داده و در تمامی کتب آسمانی مقام صادقین را از مقامات بالای اولیاء خود قرار داده و به مسیح مقدس افتخار کلام "و هذا یوم ینفع الصادقین صدقهم" (سوره مائده آیه ۱۲۰) را اعطاء کرده است.

خداوندی که عطیه الهی خود را کتابی با نکاتی زبانی قرار داده و از اختلاف السنه به عنوان آیت و نشانه یاد کرده .

خداوندی که جهان واقع را مظهر ظهور اسماء الهی خود قرار داده است . خداوندی که "رجس" را بر کسانی که تعقل نمیکنند قرار داده و خداوندی که انبیاء و اولیاء را از چشمه ناب حکمت سیراب کرده و بواسطه ایشان مردمان را به حکمت و موعظه حسنه (بیانهای ناب) فرا خوانده است.

و سپاس خداوندی را می‌گوییم که "حکمت" را خیر کثیر قرار داده:

"و من یؤتی الحکمه فقد اوتی خیرا کثیرا" (سوره بقره، آیه ۲۶۹)

صدق موضوعی است که به عنوان پایان نامه با استخاره و تفال به قرآن کریم به نظر اینجانب رسید.

و در ایام رجب ایام ولادت با سعادت حضرت علی (ع) قلم به دست گرفته و آغاز این رساله را با استعانت از خدای یکتا "علی حکیم" و به یاد حضرت علی (ع) آغاز کردم.

"حافظ ار در ره خاندان قدم زنی به صدق همت شاه نجف بدرقه راهت خواهد شد"

"مطابقت صدق" به پیشنهاد استاد راهنما جهت تحقیق و پایان نامه پیشنهاد شد.

"مطابقت صدق" از نظریه هایی است که قدمت آن به زمان ارسطو و شاید قبل تر برمی گردد. دارای بعد معرفت شناسی برای اندیشه انسان، در مورد حقایق عالم است، هم در گیر با متافیزیک و هم ربط به استدلال و منطق پیدا می کند. قدیمی ترین نظریه، نظریه "مطابقت صدق" است آنجا که ارسطو صدق را آن می داند که:

"بیان این که آنچه هست ؛ نیست و آنچه نیست ؛ هست کذب است و بیان آن که آنچه هست،

هست، و آنچه که نیست، نیست، صدق است." (متافیزیک، ارسطو)

مطابقت صدق آنچنان وضوح دارد که در قرون اخیر نیز طرفداران زیادی از این نظریه چون راسل ویتگنشتاین؛ جی استین و... را میبینیم .

در مقابل نظریه های دیگر مانند، نظریه پراگماتیستی صدق، نظریه هماهنگی صدق و... که در جای خود به اختصار محتوای آنها خواهد آمد، نظریه "مطابقت صدق" بیشتر نگرش رأیستی دارد.

در این پایان نامه چند محور، اساس پژوهش ما بوده است:

۱- آیا صدق تعریف پذیر است؟

۲- چه چیزی متصف به صدق می شود؟

۳- منظور از " امر واقع " چیست؟

۴- در " مطابقت صدق " منظور از مطابقت چیست؟

این رساله هفت فصل و هر فصل به بخشهایی چند تقسیم بندی شده است.

در فصل اول که تاریخچه نامگذاری شده است از قدمت تاریخی نظریه مطابقت صدق که از گفته های افلاطون و ارسطو حاصل می شود، صحبت می شود، در ادامه نظر منطقیون رواقی و مگاری نسبت به صدق بیان می شود. نکته ای که به نظر می رسد آن است که ارسطو صدق را یک نوع فعلیت می دانسته و داشتن انرژی برای یک جمله صادق در گفته های او در متا فیزیک به چشم می خورد . ما از این نگرش در بیان ردی بر پارادوکس دروغگو استفاده می کنیم.

در فصل دوم (تعریف صدق ، کذب) ابتدا به معنای کلمات صدق و کذب می پردازیم چه

چون جمع شد معانی گوی بیان توان زد (حافظ شیرازی)

بعد به مبحث تعریف خواهیم پرداخت. با استفاد از نوشته های جان هاسپرس در فلسفه تحلیلی و منطق قدیم به این نتیجه خواهیم رسید که برخی از کلمات بخصوص در حیطه فلسفه ، از طیف معنایی برخوردار می باشند یعنی معانی گوناگونی را ممکن است اخذکنند ، که از جمله آنها کلمات صدق و مطابقت خواهد بود . با این حال تعاریفی از صدق نیز بیان خواهد شد که وسیع بودن طیف معانی را نشان می دهد . شاید داشتن این طیف معانی زیاد برخی از فلاسفه را به بیان تعریف ناپذیر بودن صدق ، ملزم کرده است .

در فصل سوم (حاملان صدق) انواع حاملان صدق بررسی خواهند شد و نقدها و ایرادات وارد بر آن ذکر می شود . باور ، جمله ، اظهار ، گزاره ، جمله جاودان ، گوینده صادق هر یک به نوبه خود بررسی خواهد شد. در قسمت گوینده صادق اشاره ای به اختراعی بودن صدق نیز خواهد شد .

« رازی که بر غیر نگفتیم و نگوییم با دوست بگوییم که او محرم راز است

(حافظ شیرازی)